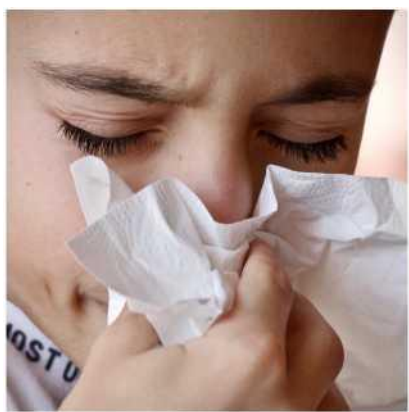

မိုးနအိန် ကတ်ကတီးသးလံဧါ.

COVID-19: မးန့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရး(စ)တၢ်ဆါယၢ် ၂၀၁၉

ဖဲလါဒိံစဲဘၣ်, ၂၀၁၉ အတီၢ်ပူၤ, ဆူၣ်ချ့အပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ထံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢပုၤဖဲဝုၣ်ဂ့ၢ်ဟါ (Wuhan), တရူးကီၢ်ပူၤတဖၣ်, ဆိးက့ထီၣ်ဝဲလၢတၢ်ကသါကီၢ်ခဲအတၢ်ဆါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသ့စဲအ့ၣ်ဖိတဖၣ် ဆါတဲာ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်ဆါလၢ အိၣ်ထီၣ်ခိဖျိ ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရး(စ)တၢ်ဆါယၢ်အသီ — မ့တမ့ၢ် “တၢ်ဆါလီၤဆီအသီ (novel)” — လၢတၢ်ထံၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ် လၢအပူၤကွံာ်နီတဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆါအံၤ, တၢ်ကိးအမံၤလၢ COVID-19, လၢဘၣ်တၢ်ဟံဖျါထီၣ်တ့ၢ်လဲဝဲလၢ အိၣ်ထီၣ်ဖဲထံကီၢ်အဂၤအါဘၣ်အပူၤ, လၢအပၣ်ယုၣ်ဒီး U.S. န့ၣ်လီၤ. U.S. ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်ဆူၣ်ချ့အပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် ခိးကွၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဆါအံၤလၢတၢ်သးသ့အပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢအလီၢ်အိၣ်နီၢ်နီၢ်ဘၣ်အယံ ပုၤတကြါးလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဖဲတၢ်လီၢ်လၢ COVID-19 တၢ်ဆါရၤလီၤသးအလီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆါအပနီၣ်မးသးဒဲလဲၣ်. ဒီးရၤလီၤအသးလၢကျဲဒဲလဲၣ်.

အါတက့ၢ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကိး COVID-19 တၢ်ဆါအပနီၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ကသါကီၢ်ခဲလၢအအိၣ်ယုၣ်ဒီး တၢ်လီၤကီၢ်, တၢ်ကူးဒီးတၢ်ကသါကီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ဆါလၢအမၤသံတၢ်သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

COVID-19 တၢ်ဆါရၤလီၤအသးလၢပုၤတဂၤဆူ အဂၤတဂၤအအိၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ညီၣ်နီၢ်ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရး(စ)တၢ်ဆါယၢ် ရၤလီၤအသးလၢကလံၤကျါခိဖျိ တၢ်ကူးတၢ်ကဆဲဒီးတၢ်အိၣ်ဘူးလီၢ်သးဒီးပုၤတဂၤလၢလၢ, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဟံးစုကွၢ်မဲာ်လီၢ်သး, ဒ်တၢ်ပၤဆုၤဖိၣ်ယံးဒီးတၢ်ဒီးသဒါတၢ်ဆါစဲထၢၣ် (Centers for Disease Control and Prevention) လီၢ်ခါၣ်သးလၢအပၤဆုၤဒီးဒီးသဒါ

တၢ်ဆူၣ်တၢ်ဆါအဝဲၤကျိၤဟံဖျါဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲရး(စ)တၢ်ဆါယၢ် ရၤလီၤအသးသ့စ့ၢ်ကိးဝဲလၢ တၢ်ထိးဘၣ်တၢ်ပိးတၢ်လီ မ့တမ့ၢ်တၢ်အမဲာ်ဖဲခိၣ်လၢ အဘၣ်ဒီးတၢ်ဆါယၢ်တဖၣ်ဝံၤဒီးတၢ်ဖိၣ်လီၤဘၣ်က့ၤမဲာ်ချ့, ကိာ်ပူၤ မ့တမ့ၢ် နါဒ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကူစါယါဘျါဝဲဒၣ် COVID-19 တၢ်ဆါသ့လၢကျဲဒဲလဲၣ်.

ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒါ တအိၣ်နီတမံၤလၢ COVID-19 တၢ်ဆါအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးတအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်ကူစါယါဘျါလၢအကြိဆါတၢ်ဆါအယၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဖဲ COVID-19 တၢ်ဆါရၤလီၤသးအလီၢ် — မ့တမ့ၢ် မ့ၢ်ဘၣ်သဂၢ်လီၢ်သးဒီး ပုၤတဂၤလၢလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဆါဘူးဘူးတံာ်တံာ် — ဒီးနတၢ်ဆါအပနီၣ်မ့ၢ်ဟဲနးထီၣ်ဝဲန့ၣ်, နကြါးကတီးသကိးတၢ်ဒီးနကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မၤလီၤတၢ်လၢ နကကိးဆိတချူးဖဲလၢနလဲၤဒီးဆူအဝဲသ့ၣ်အဝဲၤဒါးအခါတက့ၢ်. ဆူၣ်ချ့အပူၤမၤတၢ်ဖိကရူၢ်ကတဲဘၣ်နတၢ်မနုၤလၢနကဘၣ်မၤဆူညါတပတီၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယဒီသဒေါလီယနီကစာ်သးလာ COVID-19 တာ်ဆါသုလာကျဲနဲလဲာ်.

ကျဲအဂုကတၢာ်လာတာ်ဒီသဒေါလီသးလာတာ်ဘဉ်ကူဘဉ်ကဉ်ဒီး COVID-19 တာ်ဆါအယာ်မ့ာ်ဝဲတာ်ဟး ဆူးဝဲဒဉ်တာ်ဘဉ်ထံးလီာ်သးဒီးတာ်အဝဲန့ာ် န့ာ်လီာ်. တာ်န့ာ်အခိပညီမ့ာ်ဝဲ တာ်ဘဉ်အိဉ်ယံးဒီးတာ်လီာ်လာ တာ်ဆါယာ်ရၢလီာ်သးအလီာ်ဒီးပုၤလာအဘဉ်ကူဘဉ်ကဉ်တ့ာ်လံးဒီးတာ်ဆါယာ်တဖဉ်န့ာ်လီာ်.

ဒ်န့ာ်သီးနမၤတာ်လာအဒီသဒေါလီဝဲဒဉ် တာ်ကသါကီဝဲ အတာ်ဆူးတာ်ဆါအတာ်ရၢလီာ်သး ကိးနံးဒီးသုဝဲ ဒ်အမ့ာ်-

- ထီဘိန့ာ်သုနစုဒီးဆးပုဉ်ဒီးထံအစုၤကတၢာ် ၂၀ ဝဲးကိးတက့ာ်. ဆးပုဉ်ဒီးထံမ့ာ်တအိဉ်ဘဉ် န့ာ်. စူးကါတာ်မၤကဆီစုဒီးကသံဉ်ထံမၤသံတာ်ယာ်လာအပဉ်ယုဉ်ဒီး ဆး(လ)ကိဉ်ဟဉ်သံးစိထံ အစုၤကတၢာ် ၆၀ မျးကယၤတက့ာ်.
- ဟးဆူးတာ်ဖိဉ်လီာ်ဘဉ်က့ၤန့ာ်ဝဲရံ့. နါဒုဒီးကိဉ်ပုၤဒီးစုလာတသုကဆီဘဉ်ဒီးသးန့ာ်တက့ာ်.
- တဘဉ်လဲၤအိဉ်ဘူးအိဉ်တံးဒီးပုၤလာအဆူးဆါတဖဉ်တဂ့ၤ.
- မၤကဆဲကဆီတာ်ပိးတာ်လီာ်ဒီးတာ်အမဲာ်ဖံးခိဉ်လာတာ်ထိးဘဉ်သုအလီာ်ဒီးကသံဉ်မၤသံတာ်ယာ်ခဲအံးခဲအံးတက့ာ်.
- ကးဘၤယာ်နနါဒုဒီးနကိဉ်ပုၤဒီး စးခိထံးရှုဖဲနကဆဲ မ့တမ့ာ် ကူးအခါတက့ာ်. တၢၤကွံာ် စးခိထံးရှု အဝဲန့ာ်ဆူတာ်ကမ့ာ်ဒၢပုၤဝဲၤ သုကွံာ်နစုတဘျီယီတက့ာ်.
- ဝဲနဆိးက့အခါအိဉ်လာဟံဉ်တက့ာ်.

ယဒီးန့ာ်ဘဉ်အါထီဉ်တာ်ဂ့ာ်တာ်ကျိၤသုဝဲလဲာ်.

CDC ဒီး ဟံဉ်ခိဉ်ဒီးဘုဉ်တာ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ကရၢ (World Health Organization) ဟံဉ်ဖျါဝဲဒဉ်တာ်ဆူးတာ်ဆါအံးအဂ့ၢ်အကျိၤ. လၢအပဉ်ယုဉ်ဒီးတာ်လဲၤတာ်က့ၤအဂ့ၢ်အကျိၤဒီး တာ်မၤအသးချူးဆါချူးကတီာ်အဂ့ၢ်လီၤတာ်လီၤဆဲးန့ာ်လီၤ.

န့ာ်လီၤကွံာ်ဝဲ www.cdc.gov ဒီး www.who.int တက့ာ်.

တာ်ဟ့ာ်တာ်ဂီၤမြိးဒူး

ဖိသဉ်ကဆဲ- တာ်ဂီၤလာ် Luisella Planeta Leoni, တာ်ဟံးန့ာ်စူးကါဆီဝဲ Pixabay
 ဝိဉ်မ့ာ်- တာ်ဂီၤလာ် KatarzynaBialasiewicz, တာ်ဟံးန့ာ်စူးကါဆီဝဲ iStockphoto
 တာ်သုန့- တာ်ဂီၤလာ် Lostinbidr, တာ်ဟံးန့ာ်စူးကါဆီဝဲ iStockphoto
 တာ်မၤကဆီတာ်- တာ်ဂီၤလာ် Pascalhelmer, တာ်ဟံးန့ာ်စူးကါဆီဝဲ Pixabay

တာ်ဘိဘဉ်မၤဂ့ၢ်ထီဉ်ဆီဝဲ 2/13/2020

